

Asia: VN/20373/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yhteistoiminta-asiamiehestä annetun lain kumoamiseksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Yleiset kommentit esityksestä

Tässä voitte antaa esitysluonnokseen liittyvät yleiset huomiot

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry vastustaa esitysluonnosta, jolla yhteistoiminta-asiamiehen virka lakkautettaisiin ja tehtävät siirrettäisiin työsuojeluviranomaiselle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle. PAM katsoo, että esitetty malli heikentää yhteistoimintalainsäädännön tavoitteiden toteutumista sekä henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmiä.

Yhteistoiminta-asiamiehen tehtävien merkitys

Yhteistoiminta-asiamiehen virka on turvannut riippumattoman, yhtenäisen ja ennakoivan ohjaus- ja valvontatoiminnan yhteistoiminnan keskeisillä osa-alueilla, kuten työntekijöiden tiedonsaannissa, vuoropuhelussa, muutosneuvotteluissa ja hallintoedustuksessa. Tämä on ollut erityisen merkittävää menettelytapavirheiden ennaltaehkäisyssä sekä riitojen ja virheistä aiheutuvien kustannusten välttämässä. Esitetty malli luopuisi käytännössä näistä ydintehtävistä.

Erityisosaamisen turvaaminen

Yhteistoiminta-asiat edellyttävät erityistä substanssi- ja tulkintaosaamista liittyen muun muassa hallintoedustukseen, SE/SCE-järjestelyihin sekä konserni- ja kansainväliseen yhteistoimintaan. Esitysluonnos ei osoita, miten tämä osaaminen ja sitä tukeva, ennakoiva ohjaus turvattaisiin vähintään nykyisellä tasolla. PAM katsoo, että osaamisen pirstoutuminen heikentää lain yhdenmukaista soveltamista, ja lisää sekä riita-asioiden päätymistä tuomioistuimen ratkaistavaksi että yleistä epävarmuutta yhteistoiminnasta työpaikoilla.

Tehtävien siirto työsuojeluviranomaiselle

Työsuojeluviranomaisten tehtäväkenttä on jo laaja, ja resursseihin kohdistuu samanaikaisia leikkauksia. Yhteistoimintalainsäädännön valvonta edellyttää erityisosaamista sekä jatkuvaa neuvonta- ja valmistelutyötä, muodostaen näin oman tehtäväkokonaisuuden. Ilman sitovia resurssi- ja osaamistakuita valvonnan tehokkuus ja käytettävyys yhteistoiminta-asioissa vaarantuvat. Tämä riski korostuu esitetyn henkilötyövuosimitoituksen ollessa alhainen suhteessa tehtävien vaikuttavuuteen.

Henkilöstörahastojen valvonnan siirto

Henkilöstörahastojen valvonnan siirtäminen Patentti- ja rekisterihallitukselle edellyttää, että neuvonta- ja ohjaus säilyvät tosiasiallisesti saavutettavina. Esitysluonnoksessa ei osoiteta, miten nykyinen ohjaus- ja koulutustoiminta turvataan. Lisäksi valvontamaksun käyttöönoton vaikutukset henkilöstörahastojen perustamishalukkuuteen on arvioitava huolellisesti, jotta järjestelmä ei muodostu esteeksi erityisesti pienemmille yrityksille.

Vaikutukset työntekijöiden oikeuksiin

Esityksellä on riski heikentää työntekijöiden tosiasiallisia tiedonsaanti- ja kuulemisoikeuksia. Ennakoivan viranomaisohjauksen heikentyessä yhteistoimintavelvoitteiden noudattaminen siirtyy herkästi jälkikäteiseen arviointiin ja puuttumiseen, mikä ei vastaa yhteistoimintalainsäädännön tarkoitusta edistää vuorovaikutusta ja luottamusta työpaikoilla.

PAM esittää, että yhteistoiminta-asiamiehen virka ja toimisto säilytetään. Mikäli tehtäviä siirretään, on lainsäädäntöön ja toimeenpanoon kirjattava sitovat takeet ennakoivan ohjauksen, ohjeistusten, aloitetoiminnan ja seurannan säilyttämisestä vähintään nykyisellä tasolla.

Samalla on työsuojeluviranomaiselle turvattava riittävät resurssit sekä yhteistoimintalainsäädännön erityisosaaminen. Henkilöstörahastojen valvonnassa ja valvontamaksussa on varmistettava, etteivät neuvonta ja perustamishalukkuus vähene.

Mahdollisten muutosten yhteydessä on varmistettava, etteivät ne heikennä työntekijöiden osallistumis-, tiedonsaanti- ja kuulemisoikeuksia.

1. Laki yhteistoiminta-asiamiehestä annetun lain kumoamisesta

1 §

-

2 §

-

2. Laki yhteistoimintalain muuttamisesta

29 § Henkilöstön hallintoedustus

-

43 § Valvonta

-

46 § Rangaistussäännökset

-

3. Laki yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisön laajuisissa yritysryhmissä annetun lain 48 §:n muuttamisesta

48 § Valvonta

-

4. Laki henkilöstöedustuksesta eurooppayhtiössä ja eurooppaosuuskunnassa sekä työnantajavelvoitteista ja henkilöstöedustuksesta rajat ylittävissä yritysjärjestelyissä annetun lain 37 §:n muuttamisesta

37 § Valvonta

-

5. Laki henkilöstörahastolain muuttamisesta

13 § Rekisteröinti-ilmoitus

-

14 § Rekisteröinti

-

32 § Ilmoitus henkilöstörahastoerien määräytymisperusteista ja niiden muutoksista

-

38 § Palkkio-osuuden siirtäminen henkilöstörahastoon

-

56 § Purkamisperusteet

-

57 § Selvityksen toimittajat ja selvitysmenettely

-

58 § Varojen jako

-

63 § Valvonta

-

63 a § Toimivaltuudet henkilöstörahastojen valvonnassa

-

65 § Valvontamaksu

-

6. Laki Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

3 §

-

7. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta

13 § Toimintaohjeen ja kehotuksen antaminen

-

17 § Asian käsittely

-

8. Laki henkilöstörahaston valvontamaksusta

1 § Tarkoitus ja soveltamisala

-

2 § Henkilöstörahaston valvontamaksu

-

3 § Toimivaltainen viranomainen

-

4 § Valvontamaksun suorittaminen

-

5 § Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

-

6 § Oikaisu maksunsaajan hyväksi

-

7 § Muutoksenhaku

-

8 § Valvontamaksun perintä

-

9 § Tietojenantovelvollisuus

-

10 § Valvontamaksun enimmäismäärän tarkastaminen

-

Lehtimäki Nora
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry